

Samenwerking Bandkeramiek Zuid-Limburg
Beleid 2026-2030

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Visie
3. Organisatiestructuur
4. Strategische pijlers
5. Participatiecategorieën voor gemeenten
6. Financiën
7. Evaluatie en monitoring
8. Samen de toekomst in

Dankwoord

Bijlage

- A. Uitvoeringsagenda Samenwerking Bandkeramiek Zuid-Limburg 2026 - 2030

Inleiding

Een gedeeld verleden, een gezamenlijke toekomst

De Bandkeramische cultuur is een mijlpaal in de prehistorie van Zuid-Limburg. Het is het verhaal van pioniers, van de eerste bewoners van Nederland die zich vestigden op één plek, een breuk met het nomadische verleden. Meer dan 7000 jaar geleden legden zij de fundamenten voor een nieuw tijdperk: een tijdperk van landbouw. Hun erfenis ligt diep verankerd in onze regio: in onze bodem, in archeologische vondsten en in onze identiteit.

Met de gemeenten Stein, Beek, Sittard-Geleen en Maastricht als initiërende partners, gesteund door erfgoedorganisaties, archeologen, vrijwilligers en andere belanghebbenden, koesteren we dit erfgoed en kiezen we voor een toekomst waarin het verhaal van de Bandkeramiekers leeft – niet alleen in musea en boeken, maar ook in de straten, scholen en harten van inwoners en bezoekers.

Dit beleid is een uitnodiging om samen te werken, grenzen te verleggen en het verleden tot leven te brengen. Het is ook een belofte: dat wij dit erfgoed niet alleen bewaren, maar ook delen, versterken en doorgeven aan volgende generaties.

De komende jaren richten we ons op een samenwerkingsverband met concrete projecten en initiatieven om deze ambitie waar te maken. Samen geven we betekenis aan het Bandkeramisch verleden en zorgen we dat deze geschiedenis een levende bron van inspiratie blijft.

2. Visie

Het verhaal van de Bandkeramiekers biedt Zuid-Limburg een unieke kans om verleden, heden en toekomst met elkaar te verbinden. Als de eerste bewoners van Nederland die zich jaarrond op een plaats vestigden, staan zij symbool voor innovatie, samenwerking en veerkracht. Hun erfenis – van geometrisch aardewerk tot monumentale langhuizen en erdwerken – vormt een rijke historische basis voor onze regio en biedt inspiratie voor nieuwe verbindingen.

In 2024 startten we een participatietraject om deze potentie te ontsluiten. Erfgoedinstellingen, archeologen, beleidsmakers, vrijwilligers en inwoners werkten onder begeleiding van Braining the Future samen om het Bandkeramisch verleden nieuw leven in te blazen. Tijdens een reeks workshops onderzochten zij niet alleen de historische en maatschappelijke waarde van de Bandkeramiek, maar ook de uitdagingen rondom behoud en beleving van het erfgoed en de kansen om het verleden te verbinden met actuele vraagstukken zoals duurzaamheid, gemeenschapsvorming en cultuurtoerisme.

Het resultaat van dit traject is het visiedocument *In verbinding met Bandkeramiek*, dat een toekomst schetst waarin de Bandkeramische cultuur een levende bron van trots, kennis en inspiratie vormt. Deze visie vormt de basis voor dit beleid en de bijbehorende uitvoeringsagenda.

De gezamenlijke ambitie de Bandkeramische cultuur zichtbaar, beleefbaar en toegankelijk te maken als inspiratiebron voor heden en toekomst is uitgewerkt in zes strategische pijlers: onderzoek, communicatie, educatie, beleving, programmering en euregio. Samen vormen deze pijlers een integraal raamwerk om het verhaal van de Bandkeramiekers niet alleen te bewaren, maar ook te delen, te versterken en te verankeren in de identiteit en beleving van Zuid-Limburg.

Samen zorgen we ervoor dat de geschiedenis van de Bandkeramiekers niet alleen een herinnering blijft, maar een levend verhaal wordt dat inspireert en verbindt.

3. Organisatiestructuur: Samen werken, samen groeien

Om een solide basis te leggen voor het Bandkeramiek-samenwerkingsproject, is een heldere organisatiestructuur ontworpen. Deze structuur bevordert transparantie, daadkracht en inclusiviteit, en biedt ruimte voor zowel strategische sturing als operationele uitvoering. De organisatie is opgebouwd rond vier kernonderdelen: de stuurgroep, de projectleider, de projectgroep en de projectinitiatiefnemers. Samen geven zij vorm aan een effectief en duurzaam samenwerkingsverband.

Tijdelijke structuur met een duurzame doorkijk

De projectstructuur is opgezet voor een periode van vijf jaar (2026 t/m 2030). Binnen deze periode bouwen we aan een solide basis, realiseren we gezamenlijke projecten en versterken we de zichtbaarheid en betekenis van de Bandkeramische cultuur in de regio. We erkennen dat het brede erfgoedveld een onmisbare rol speelt, maar tegelijkertijd op onderdelen kwetsbaar is. Beperkte personele capaciteit, afhankelijkheid van sleutelfiguren en teruglopende financieringsmogelijkheden vragen om een zorgvuldige overdracht. Daarom wordt al tijdens de beleidsperiode toegewerkt naar een passende borging. Gemeenten en provincie behouden, afhankelijk van behoefte en context, ook na afloop van de projectperiode een ondersteunende of regisserende rol. Denk hierbij aan communicatie, toeristische ontsluiting of netwerkvorming. Zo borgen we de samenhang en bouwen we voort op de opgebouwde samenwerking.

Stuurgroep: Strategisch kompas

De stuurgroep bewaakt de strategische koers van de samenwerking en stelt de gezamenlijke prioriteiten vast. In de stuurgroep hebben de wethouders van de deelnemende gemeenten en een vertegenwoordiger van de Provincie Limburg zitting, met ambtelijke ondersteuning vanuit de projectgroep. De gemeente Stein vervult in de opstartfase de rol van coördinerende gemeente (penvoerder) en verzorgt de administratieve en organisatorische ondersteuning. De stuurgroep vergadert jaarlijks, waarbij het jaarplan en de inzet van middelen worden vastgesteld en de voortgang en koers van de samenwerking worden besproken. Indien zich tussentijdse strategische vraagstukken voordoen, kan op voorstel van de projectleider een extra vergadering worden belegd.

Projectleider: Operationele spil

De projectleider speelt een centrale rol in de dagelijkse uitvoering van het beleid en vormt de verbindende schakel tussen de strategische koers van de stuurgroep en de operationele uitvoering. De projectleider coördineert het samenwerkingsproject, bewaakt de voortgang en is het centrale aanspreekpunt voor betrokken partners. Daarnaast fungeert de projectleider als verbinder binnen het netwerk, stimuleert samenwerking tussen organisaties en zet actief in op het werven van aanvullende financiering voor projecten en continuïteit. De gemeente Stein treedt binnen deze samenwerking op als coördinerende gemeente (penvoerder) en levert in de opstartfase de projectleider, in beperkte uren en met focus op procesregie, jaarcyclus en budgetbewaking op hoofdlijnen. Stein is tevens budgethouder voor het

gezamenlijke projectbudget, wat zorgt voor centrale financiële afhandeling, rapportage en coördinatie. De inzet vanuit Stein is tijdelijk en gericht op opbouw en continuïteit. Zodra de middelen en situatie dit toelaten, is de ambitie de functie van projectleider extern te werven. Dit draagt bij aan duurzame capaciteit, onafhankelijkheid en continuïteit van de samenwerking. Tot het moment van externe werving blijft de projectleider vanuit Stein deze rol vervullen.

Projectgroep: Specialistische kracht

De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten, regionale erfgoedinstellingen zoals het Maastricht Museum, Het Nieuwe Domein en het Archeologisch Museum Stein, de Provincie Limburg, en externe adviseurs. Deze groep coördineert de implementatie van het beleidsplan en fungeert als platform voor overleg en samenwerking. De projectgroep biedt inhoudelijke expertise en operationele ondersteuning. De projectgroep fungeert als overleg- en coördinatieorgaan en stimuleert kennisdeling en afstemming tussen de partners. De projectgroep komt vier keer per jaar bijeen om de voortgang te bespreken, evalueren en af te stemmen op de strategische doelen. De projectgroep kan particuliere organisaties, instellingen en personen inschakelen om projecten te realiseren, binnen de wettelijke bepalingen van mededinging.

Projectinitiatiefnemers: Lokale dynamiek

Projectinitiatiefnemers, variërend van erfgoedinstellingen tot lokale vrijwilligersgroepen, zijn onmisbaar voor het succes van het samenwerkingsproject. Hun lokale kennis en betrokkenheid zijn cruciaal voor het ontwikkelen en uitvoeren van diverse deelprojecten. Projectplannen kunnen ingediend bij de projectgroep voor financiering, die deze voorstellen beoordeelt op basis van doelstellingen, impact, haalbaarheid en financiële behoeften. Bij het indienen van projectplannen dient rekening gehouden te worden met de volgende regels en voorwaarden: projecten moeten voldoen aan wettelijke kaders, aansluiten bij de strategische doelstellingen en rapportageverplichtingen nakomen.

Community: Betrokkenheid en inspiratie

De community vormt het brede netwerk van betrokkenen bij de Bandkeramische cultuur. Het is een platform voor kennisdeling, inspiratie en samenwerking. Dit netwerk heeft actief bijgedragen aan de totstandkoming van het visiedocument en vormt een belangrijke bron van ideeën, draagvlak en mede-realiseren van het beleid.

4. Strategische pijlers: Het verhaal levend maken

De strategische pijlers vormen de ruggengraat van het beleid en geven richting aan de concrete invulling van het Bandkeramiek-samenwerkingsproject. Samen bieden ze een kader dat zowel de inhoudelijke ambities als de praktische uitvoering van het project ondersteunt. De zes pijlers – Onderzoek, Communicatie, Educatie, Beleving, Programmering en Euregio – zorgen voor een integrale benadering die het verleden verbindt met de toekomst. De bijbehorende uitvoeringsagenda bevat specifieke speerpunten, doelen en acties voor de komende vijf jaar. Het plan fungeert als dynamisch document dat wordt aangepast aan voortschrijdend inzicht en veranderende behoeften binnen de samenwerking.

Pijler 1 Onderzoek: Het fundament verstevigen

Onderzoek vormt de basis van ons beleid. Het verdiept ons begrip van het verleden en vertaalt dit naar verhalen die relevant zijn voor vandaag. Door historische data en archeologische vondsten te bestuderen, kunnen we een wetenschappelijke onderbouwing bieden voor de activiteiten en communicatie van het project. Tegelijkertijd streven we ernaar één gedeeld verhaal te creëren dat alle partners in gezamenlijkheid kunnen vertellen. Dit versterkt de samenhang en impact van het project en zorgt ervoor dat de Bandkeramische cultuur als één herkenbaar geheel naar voren komt.

Pijler 2 Communicatie: Het verhaal vertellen

Communicatie speelt een centrale rol in het zichtbaar en toegankelijk maken van de Bandkeramische cultuur. Een herkenbare huisstijl en eenduidige branding dragen bij aan de herkenbaarheid van het project. De ontwikkeling van een centrale projectwebsite vormt hierin een belangrijk communicatiemiddel. Deze website fungeert als informatieplatform voor het brede publiek, als communicatiekanaal voor partners en als verzamelplek voor rapportages, projectupdates, educatiemateriaal en inspiratie. De website wordt extern ontwikkeld en technisch beheerd. De opdrachtverstrekking verloopt via de penvoerder, conform de geldende inkoopregels. De projectleider coördineert de inhoudelijke doorontwikkeling samen met de projectgroep. De kosten worden gedragen vanuit het samenwerkingsbudget. Via digitale platforms, sociale media en fysieke informatiepunten in deelnemende gemeenten brengen we het verhaal van de Bandkeramiekers naar een breed publiek. Het doel is niet alleen om te informeren, maar ook om betrokkenheid te creëren bij inwoners, bezoekers en stakeholders.

Pijler 3 Educatie: Generaties verbinden

Educatie brengt het verhaal van de Bandkeramiekers tot leven voor jong en oud. Door samenwerking met scholen, musea en erfgoedinstellingen ontwikkelen we lespakketten, workshops en interactieve programma's die de geschiedenis van de Bandkeramiekers toegankelijk maken. Initiatieven zoals een reizend museum en een openluchtklaslokaal zorgen ervoor dat het erfgoed ook buiten traditionele instellingen beleefd kan worden. Educatie vormt zo een brug tussen generaties en draagt bij aan een duurzame overdracht van kennis.

Pijler 4 Beleving: Geschiedenis tastbaar maken

Beleving maakt erfgoed levendig en biedt de mogelijkheid om de Bandkeramische cultuur op een zintuiglijke manier te ervaren: op historische locaties, in objecten en in verhalen die tot de verbeelding spreken. Deze pijler richt zich op het creëren van betekenisvolle ervaringen die het verleden dichtbij brengen en uitnodigen tot verwondering en betrokkenheid. Wandel- en fietsroutes langs vindplaatsen verbinden erfgoed met natuur en recreatie, en sluiten aan op bestaande knooppuntstructuren in de regio en over de grens. Voorzien van informatiepunten, luisterplekken of subtiele ingrepen in het landschap bieden deze routes een laagdrempelige manier om het verhaal van de Bandkeramiekers te ontdekken. Ook workshops, ambachtelijke demonstraties en participatieve activiteiten dragen bij aan het tot leven brengen van het verleden. Landmarks, zoals een Bandkeramisch idool langs de A2, verankeren het erfgoed in de openbare ruimte en versterken de identiteit van Zuid-Limburg als regio met een rijk en tastbaar verleden.

Pijler 5 Programmering: Samen vieren

De programmeringspijler brengt mensen samen rondom de Bandkeramische cultuur. Evenementen zoals het vijfjaarlijks Bandkeramiek Festival en lokale initiatieven in deelnemende gemeenten zorgen voor verbinding en vieren het gedeelde erfgoed. Door grensoverschrijdende samenwerking en publieke betrokkenheid te stimuleren, maken we de Bandkeramische cultuur een integraal onderdeel van het dagelijks leven en de regionale identiteit.

Pijler 6 Euregio: Grenzen verbinden

De Euregio-pijler benadrukt de waarde van grensoverschrijdende samenwerking in het versterken van de Bandkeramische cultuur. Door internationale partners te betrekken bij onderzoeksprojecten, educatieve programma's en evenementen, vergroten we het bereik en de impact van het project. Deze samenwerking biedt niet alleen toegang tot extra middelen en expertise, maar versterkt ook de positie van Zuid-Limburg als belangrijke speler in het internationale erfgoedlandschap.

5. Participatiecategorieën: Samen bouwen aan betrokkenheid

De samenwerking binnen het Bandkeramiek-samenwerkingsproject biedt ruimte voor flexibiliteit en groei. Gemeenten hebben verschillende ambities en mogelijkheden, en het beleid speelt hierop in met drie participatiecategorieën. Deze structuur geeft gemeenten de vrijheid om op maat bij te dragen aan het project, afhankelijk van hun middelen en prioriteiten. Tegelijkertijd biedt het een duidelijke route om betrokkenheid en samenwerking te verdiepen.

De samenwerking start met vier initiërende gemeenten: Stein, Beek, Sittard-Geleen en Maastricht. Deze gemeenten leveren gedurende de eerste projectperiode (2026–2030) een vaste jaarlijkse basisbijdrage om de continuïteit en uitvoeringskracht van het samenwerkingsverband te waarborgen. Deze basisbijdrage vormt het fundament voor de organisatie, projectleiding en gezamenlijke communicatie.

Gemeenten die zich op een later moment willen aansluiten kunnen deelnemen via één van de drie participatiecategorieën, met een bijdrage die aansluit bij hun ambities en beschikbare middelen. Door deelname aan een specifieke categorie bepalen gemeenten hun rol binnen het project en hun betrokkenheid bij de zes strategische pijlers: Onderzoek, Communicatie, Educatie, Beleving, Programmering en Euregio. Hoe intensiever de deelname, hoe groter de zichtbaarheid en invloed op de koers en uitvoering van het project.

De participatiecategorieën zijn ontworpen met een heldere groeistrategie. Gemeenten in de Oriëntatiecategorie kunnen opschalen naar een groter programma, zoals Beperkt of Volledig. Het opschalen biedt ruimte voor groei en grotere impact, terugkeer naar de Oriëntatiecategorie is omwille van continuïteit niet mogelijk. Deze aanpak stimuleert duurzame betrokkenheid en ambitie.

Voor initiërende gemeenten geldt de vaste basisbijdrage. Voor gemeenten die later aansluiten is deelname mogelijk via de categorieën Oriëntatie, Beperkt of Volledig. Deze gemeenten bepalen hun financiële bijdrage op basis van de gekozen categorie.

Flexibele categorieën van deelname

Categorie A: Volledig programma – Pioniers van het project

Gemeenten die kiezen voor het Volledige programma nemen actief deel aan alle zes strategische pijlers en leveren een substantiële financiële bijdrage. Zij zijn de voortrekkers van het samenwerkingsproject, spelen een centrale rol in beleidsvorming en prioritering en vervullen een leidende rol in de organisatie en uitvoering van activiteiten. Hun betrokkenheid wordt weerspiegeld in prominente zichtbaarheid, zowel in

communicatie-uitingen als tijdens evenementen en projecten. Deze gemeenten zetten samen met de projectgroep en de stuurgroep de toon voor het project.

Categorie B: Beperkt programma – Gericht bijdragen

In het Beperkte programma ligt de focus op twee kernpijlers: Beleving en Communicatie. Gemeenten in deze categorie dragen bij aan specifieke activiteiten zoals wandelroutes, informatiepunten en evenementen, maar op een minder intensieve manier dan in het Volledige programma. Zij blijven echter waardevolle partners, met de mogelijkheid om hun betrokkenheid uit te breiden naar het Volledige programma indien gewenst. Deze schaalbaarheid biedt ruimte voor groei, terwijl gemeenten binnen deze categorie hun strategische doelen kunnen behouden.

Categorie C: Oriëntatieprogramma – Eerste stappen naar samenwerking

De Oriëntatiecategorie biedt een laagdrempelige instapmogelijkheid voor gemeenten die de samenwerking willen verkennen. Hier ligt de nadruk op zichtbaarheid en promotie via communicatiekanalen, zoals de centrale website en sociale media. Gemeenten in deze categorie oriënteren zich op bredere deelname en kunnen later opschalen naar een intensiever programma. Dit programma biedt een basis voor gemeenten om kennis te maken met het project en bij te dragen aan de gezamenlijke doelen. Eenmaal opgeschaald, is terugkeren naar de Oriëntatiecategorie niet mogelijk.

6. Financiën: Een gezamenlijke investering

Het Bandkeramiek-samenwerkingsverband wordt gedragen door een gezamenlijke financiële inspanning van de deelnemende gemeenten, aangevuld met een beoogde bijdrage van de Provincie Limburg. Deze gedeelde investering maakt het mogelijk om de strategische pijlers uit dit beleid te realiseren, duurzame samenwerkingsstructuren te ontwikkelen en publieks- en kennisprogramma's te ondersteunen. De financiering is gebaseerd op het principe van collegiale cofinanciering: de deelnemende gemeenten brengen middelen samen in één gezamenlijke projectbegroting, die wordt ingezet voor activiteiten en projecten binnen het door de stuurgroep vastgestelde jaarplan. Dit zorgt voor gedeeld eigenaarschap, gezamenlijke prioritering en transparante besteding van middelen.

Rol van de Provincie Limburg

De Provincie Limburg vervult een belangrijke rol binnen het erfgoedveld en stimuleert regionale samenwerking. Na inschrijving door de vier initiërende gemeenten wordt de Provincie Limburg benaderd voor een bijdrage aan de structurele basis van het samenwerkingsverband, waaronder de (externe) inzet van de projectleider en de ontwikkeling van grensoverschrijdende en regionale initiatieven. Deze bijdrage versterkt de positionering van het Bandkeramisch erfgoed binnen bredere regionale en (inter)nationale netwerken.

Bijdragen van de gemeenten

De vier initiërende gemeenten nemen gedurende de eerste beleidsperiode deel als hoofdparters (Categorie A, hoofdstuk 5) en leveren de daarbij horende jaarlijkse bijdrage. Zij vormen gezamenlijk de basis van de samenwerking en dragen bij aan de inhoudelijke, organisatorische en financiële continuïteit in de opstartfase. Gemeenten die later aansluiten, kunnen kiezen uit één van de drie participatiecategorieën, afhankelijk van hun ambities, middelen en gewenste betrokkenheid. De hoogte van de jaarlijkse bijdragen per categorie is opgenomen in de uitvoeringsagenda (paragraaf 2.4). Deze bijdragen gelden voor de volledige duur van de beleidscyclus en worden alleen herzien met instemming van de stuurgroep en de deelnemende gemeenten. Hiermee ontstaat duidelijkheid en financiële stabiliteit voor alle deelnemende gemeenten. De jaarlijkse bijdragen van gemeenten binnen dit samenwerkingsverband zijn geen subsidie. Er wordt geen financiële bijdrage verstrekt aan één uitvoerende partij; in plaats daarvan worden middelen samengebracht in een gezamenlijke projectbegroting, die wordt ingezet voor de uitvoering van het vastgestelde jaarplan. De samenwerking is daarmee gebaseerd op gedeelde verantwoordelijkheid en cofinanciering, in plaats van op subsidieverlening tussen partijen.

Coördinatie en budgetbeheer

De gemeente Stein treedt gedurende de eerste beleidscyclus van de samenwerking op als coördinerende gemeente (penvoerder). Stein beheert de gezamenlijke projectbegroting, verzorgt de financiële administratie en rapportages, en faciliteert de inzet van de projectleider en het projectsecretariaat.

In de opstartfase (2025–2026) wordt deze rol ingevuld binnen de beschikbare uren, met nadruk op procesregie, de coördinatie van de jaarcyclus en budgetbewaking op hoofdlijnen. Deze tijdelijke inzet waarborgt de continuïteit van de samenwerking tijdens de opbouwfase. Zodra de middelen en omstandigheden dit toelaten, wordt de projectleiding extern belegd namens de samenwerking, om te voorzien in duurzame capaciteit en onafhankelijkheid in de uitvoering. Deze constructie sluit aan bij de initiërende rol van de gemeente Stein en biedt een stabiele basis voor transparantie, samenhang en een herkenbaar aanspreekpunt voor alle deelnemende gemeenten en partners.

Uitvoering van projecten

Binnen het samenwerkingsverband kunnen projecten op verschillende manieren worden uitgevoerd. Wanneer het gaat om de ontwikkeling van een concreet product of dienst, zoals een publieksboek, een website of een landmark, wordt dit gerealiseerd via opdrachtverlening. In dat geval gelden de inkoop- en aanbestedingsregels van de penvoerder. Daarnaast kan voor initiatieven vanuit musea, erfgoedinstellingen, vrijwilligersgroepen of makers worden gewerkt met projectbijdragen of cofinanciering. Deze bijdragen worden verstrekt binnen de kaders van de Algemene Subsidieverordening van de penvoerder, en afgestemd op de gezamenlijke strategische doelen zoals verwoord in het beleid en de uitvoeringsagenda.

Flexibele inzet van middelen

De beschikbare middelen worden beheerd door de stuurgroep, die toeziet op een evenwichtige verdeling en doelmatige besteding van de budgetten. Binnen de strategische pijlers worden middelen flexibel ingezet, waarbij prioriteit wordt gegeven aan initiatieven met de grootste gezamenlijke meerwaarde en zichtbare impact in de regio.

Extra financieringsmogelijkheden

Naast de gemeentelijke en provinciale bijdragen wordt actief gezocht naar aanvullende financieringsmogelijkheden. De projectleider speelt een centrale rol in het verkennen van subsidies, fondsen en sponsorschappen, zowel regionaal als nationaal. Deze middelen vergroten de slagkracht van het project en bieden ruimte voor uitbreiding van de activiteiten. Door de financiële structuur van het samenwerkingsproject te koppelen aan de strategische pijlers en participatiecategorieën, wordt een stabiele basis gelegd voor duurzame samenwerking en groei. Dit beleid stimuleert betrokkenheid en eigenaarschap, terwijl het ruimte biedt voor innovatie en opschaling.

7. Evaluatie en monitoring: Sturen op kwaliteit en duurzame verankering

Om de effectiviteit van het Bandkeramiek-samenwerkingsproject te waarborgen en de basis te leggen voor een duurzame toekomst, wordt gedurende de looptijd een systematisch evaluatie- en monitoringsproces opgezet. Dit proces maakt het mogelijk de voortgang binnen de strategische pijlers te volgen, resultaten van activiteiten te beoordelen en het beleid waar nodig bij te stellen. Transparantie, betrokkenheid en een lerende aanpak staan hierin centraal.

Tussentijdse evaluaties

De voortgang van het samenwerkingsproject wordt jaarlijks geëvalueerd. Deze evaluaties richten zich op:

- de mate waarin de doelen van de strategische pijlers worden gerealiseerd;
- de betrokkenheid van gemeenten, erfgoedpartners, inwoners en andere belanghebbenden;
- de effectiviteit en doelmatigheid van de ingezette middelen;
- de impact op regionaal, nationaal en euregionaal niveau.

De uitkomsten van de evaluaties worden besproken binnen de projectgroep en voorgelegd aan de stuurgroep, die op basis hiervan strategische aanpassingen kan doorvoeren.

Monitoring en rapportage

De projectleider is verantwoordelijk voor de monitoring van activiteiten en het verzamelen van relevante data. Dit omvat:

- periodieke rapportages aan de stuurgroep en projectgroep over de voortgang van activiteiten binnen de strategische pijlers;
- impactmetingen van publieksactiviteiten, communicatie, educatie en beleving;
- feedback van stakeholders, waaronder erfgoedpartners, vrijwilligers en deelnemers aan activiteiten.

De verzamelde gegevens worden gebruikt om de uitvoeringsagenda aan te passen en nieuwe speerpunten te identificeren. Ook wordt deze informatie benut voor het zorgvuldig voorbereiden van de overdracht aan het erfgoedveld.

Overdracht aan het erfgoedveld

Het samenwerkingsproject is opgezet voor een periode van vijf jaar, met de ambitie coördinerende en uitvoerende taken daarna over te dragen aan het erfgoedveld. Deze overdracht wordt zorgvuldig voorbereid en geborgd:

- Versterking van lokale erfgoedorganisaties: Gedurende de beleidsperiode wordt geïnvesteerd in de capaciteit en samenwerking van erfgoedpartners, zodat zij zelfstandig de Bandkeramische cultuur kunnen beheren en promoten.
- Geleidelijke en gesteunde overgang: De overdracht wordt zorgvuldig begeleid, met oog voor continuïteit en draagkracht. Indien aan het einde van de projectperiode nog niet alle doelen zijn

behaald, kan een gefaseerde overgang worden ingezet. De projectorganisatie blijft in dat geval op onderdelen tijdelijk actief ter ondersteuning.

- Blijvende rol van gemeenten: Hoewel de overdracht is gericht op eigenaarschap binnen het erfgoedveld, blijft de betrokkenheid van gemeenten cruciaal voor de continuïteit en lange termijn borging van het project. Erfgoedpartners beschikken over waardevolle kennis en inzet, maar zijn op onderdelen kwetsbaar door beperkte capaciteit, afhankelijkheid van vrijwilligers en teruglopende subsidiemogelijkheden. Gemeenten bieden daarentegen bestuurlijke slagkracht, structurele middelen en een breed maatschappelijk bereik. Juist deze kwaliteiten maken hen tot een stabiele en verbindende factor binnen het samenwerkingsverband. Ook na de overdracht behouden gemeenten daarom een faciliterende en – waar nodig – coördinerende rol, bijvoorbeeld op het gebied van communicatie, toerisme en netwerksamenwerking. Zo voorkomen we versnippering, waarborgen we de samenhang en zorgen we dat de gezamenlijke investering van de eerste vijf jaar duurzaam beklijft.
- Financiering na de beleidsperiode: In het laatste jaar wordt een voorstel uitgewerkt voor de structurele financiering van activiteiten die worden voortgezet. Daarbij wordt gekeken naar mogelijkheden voor cofinanciering door erfgoedinstellingen, gemeentelijke bijdragen, structurele subsidielijnen en externe fondsen. Zo ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid en een stabiele basis voor borging.

De overdracht aan het veld vormt het sluitstuk van deze eerste beleidsfase van samenwerking. Het markeert niet het einde, maar het begin van een nieuwe fase waarin het Bandkeramisch erfgoed gedragen wordt door een netwerk van betrokken organisaties, met blijvende steun vanuit het publieke domein.

Eindrapportage

Aan het einde van de beleidsperiode wordt een uitgebreide eindrapportage opgesteld. Deze rapportage biedt een overzicht van de behaalde resultaten en geleerde lessen uit vijf jaar samenwerking. De rapportage bevat ook een overdrachtsplan, inclusief aanbevelingen voor borging, voortzetting en toekomstige samenwerking.

Betrokkenheid en transparantie

Om het draagvlak voor het project te versterken, wordt gezorgd voor open en regelmatige communicatie over de evaluatie- en monitoringsresultaten. Dit gebeurt via:

- Publieke rapportages op de projectwebsite.
- Bijeenkomsten en feedbacksessies met de community en andere betrokkenen.
- Aanbevelingen voor toekomstige samenwerking, gebaseerd op de evaluaties.

Door middel van dit evaluatie- en monitoringsproces bouwen we aan een robuust en toekomstbestendig samenwerkingsverband dat de Bandkeramische cultuur stevig verankert in Zuid-Limburg en daarbuiten.

8. Samen de toekomst in

Met dit beleid zetten we een belangrijke stap in het versterken van de Bandkeramische erfenis als een inspirerend onderdeel van het heden en de toekomst van Zuid-Limburg. De komende vijf jaar bieden ons de kans om dit erfgoed zichtbaar, beleefbaar en betekenisvol te maken voor een breed publiek. Het samenwerkingsproject vormt een platform voor innovatie, verbinding en betrokkenheid, met een gedeelde ambitie om het verhaal van de Bandkeramiekers als pioniers levend te houden.

De overgang naar het culturele en erfgoedveld aan het einde van deze beleidsperiode markeert een belangrijk moment. Het is een stap die niet alleen getuigt van vertrouwen in de kracht van onze partners, maar ook van de duurzame structuur die we samen hebben opgebouwd. Deze overdracht is het begin van een nieuwe fase, waarin de Bandkeramische cultuur wordt gedragen door de gemeenschappen die ermee verbonden zijn.

Nu het beleid is vastgesteld, ligt de focus op uitvoering, samenwerking en groei. Laten we onze gedeelde verantwoordelijkheid omzetten in concrete acties en projecten die niet alleen het erfgoed verrijken, maar ook de regio als geheel versterken. Samen zorgen we ervoor dat de Bandkeramiekers, als eersten van toen, een blijvende bron van inspiratie blijven voor de generaties van nu en morgen. Zo blijft de Bandkeramische cultuur niet slechts een echo uit het verleden, maar een levend verhaal dat Zuid-Limburg verbindt, over grenzen van tijd, plaats en generatie heen.

Dankwoord

De totstandkoming van dit beleid en de uitvoeringsagenda is het resultaat van een gezamenlijke inspanning. We willen onze dank uitspreken aan de vele betrokkenen die hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van dit beleid om het Bandkeramische erfgoed een centrale plaats te geven in Zuid-Limburg.

Onze oprechte waardering gaat uit naar de gemeenten Stein, Beek, Sittard-Geleen en Maastricht, die samen het fundament hebben gelegd voor deze samenwerking.

Een speciaal woord van dank aan de erfgoedpartners, archeologen, vrijwilligers en inwoners die hun kennis, inzichten en verhalen hebben gedeeld. Dankzij hun inzet en betrokkenheid hebben we een beleid kunnen ontwikkelen dat recht doet aan de rijke geschiedenis van de Bandkeramiekers en dat tegelijkertijd kijkt naar de toekomst.

Tot slot willen we alle organisaties en individuen bedanken die zich in de komende jaren willen inzetten voor het verwezenlijken van de ambities die in dit document zijn verwoord. Het is dankzij jullie enthousiasme, creativiteit en samenwerking dat we de Bandkeramische cultuur levend kunnen houden en kunnen doorgeven aan toekomstige generaties.

Samen zorgen we ervoor dat de geschiedenis van de Bandkeramiekers blijft inspireren; vandaag, morgen en altijd.